

Przystanek historia

<https://przystanekhistoria.pl/pa2/teksty/99981,Ofiara-Zbrodni-Katyńskiej-Stefan-Szletynski-18931940.html>

26 Drużyna im. R. Traugutta, Nieszawa, 1925 r.

ARTYKUŁ

Ofiara Zbrodni Katyńskiej. Stefan Szletyński (1893-1940)

OKRES HISTORYCZNY

(1939-1945) II wojna światowa

Autor: PAWEŁ WĄS 14.04.2024

Jedną z ofiar Zbrodni Katyńskiej był pochodzący z Łodzi porucznik Stefan Szletyński. Jego sylwetkę warto przybliżyć w szerszej perspektywie, uwzględniającej losy dwóch rodzin o silnych tradycjach patriotycznych,

zaangażowanych w działalność niepodległościową i współtworzących harcerstwo na terenie odrodzonej Polski.

Jesienią 1949 r. w Łodzi powstała konspiracyjna organizacja młodzieżowa, której głównym celem miało być odkłamywanie komunistycznej propagandy oraz zwalczanie Związku Młodzieży Polskiej indoktrynującego uczniów i nauczycieli.

Szletyńscy byli rodziną o wspaniałych patriotycznych tradycjach. Nestor rodu, Ludwik, pochodził z Królewca. Kształcił się w korpusie kadetów, a następnie skończył podchorążówkę. Był żołnierzem jednego z pułków Królestwa Polskiego. W Łodzi osiedlił się w połowie XIX w.

Sprzeciw budziła również zależność Polski od Związku Sowieckiego. Dowódcą tajnego związku, liczącego dziesięcioro uczniów w wieku 15–17 lat, został Andrzej Szletyński. Członkowie „Związku Białej Tarczy”, bo taką nazwę przyjęła organizacja, prowadzili głównie działania propagandowe poprzez kolportaż ulotek i gazetki „Zarzewie”¹.

W wyniku intensywnych działań komunistycznej bezpieki organizacja została rozbita pod koniec czerwca 1950 r., a jej członkowie aresztowani.

Po ciężkim śledztwie odbyła się rozprawa przed Wojskowym Sądem Rejonowym w Łodzi. W jej trakcie Andrzej Szletyński nie wykazał skruchy, uzasadniając swe działania niechęcią do Sowietów:

„Organizacja ta miała na celu walkę ze Związkiem Radzieckim, więc zgodziłem się należeć do niej, ponieważ śmierć ojca przypisywałem także Związkowi Radzieckiemu. [...] Ojciec mój był w niewoli rosyjskiej, potem w obozie w Katyniu, a ponieważ wojska niemieckie nie posuwały się tak szybko, więc byłem przekonany, że mord w Katyniu, gdzie zginął i mój ojciec, został dokonany przez Związek Radziecki.

[...] Dziś również uważam, że działaliśmy słusznie. O przekonaniu mordu w Katyniu doszedłem na podstawie prasy wychodzącej w naszym kraju”.

30 listopada 1950 r. zapadł wyrok. Andrzej Szletyński został skazany na piętnaście lat więzienia. Na niezłomną postawę chłopca miały wpływ losy jego ojca Stefana...

Zofia i Mikołaj Szletyńscy, ich córki oraz synowie, Stefan (po lewej) i Jerzy (po prawej).

Ofiara krwi pod Konarami

Szletyńscy byli rodziną o wspaniałych patriotycznych tradycjach. Nestor rodu, Ludwik, pochodził z Królewca. Kształcił się w korpusie kadetów, a następnie skończył podchorążówkę. Był żołnierzem jednego z pułków Królestwa Polskiego. W Łodzi osiedlił się w połowie XIX w. Jednym z dwanaściorga jego dzieci był Mikołaj, kolejarz. Ze względu na swą profesję, dość często zmieniał miejsce zamieszkania. Z jego małżeństwa z Zofią z Daszewskich urodziło się czworo dzieci: Halina (1888), Stefan (1893), Jerzy (1894), Aleksandra (1895). W 1895 r. rodzina Mikołaja Szletyńskiego osiadła... w Łodzi, początkowo przy ul. Srebrnej, a następnie Nawrot 54².

Jerzy i Stefan znaleźli się wśród założycieli łódzkiego harcerstwa. Chłopcy brali udział w pierwszych kursach instruktorskich prowadzonych przez Andrzeja Małkowskiego, twórcę polskiego skautingu. Wraz z przyjaciółmi stanowili trzon drużyny nazwanej później 2. Łódzką Drużyną Harcerską im. mjr. Waleriana Łukasińskiego. Jerzy Szletyński został jej pierwszym drużynowym, zaś we wrześniu 1913 r. stanął na czele łódzkiego skautingu. Jesienią 1914 r., w związku z akcją werbunkową komendantury wojsk polskich ulokowanej przy ul. Mikołajewskiej 44, zgłosiła się grupa czterdziestu starszych skautów. Przydzielono im zadanie ochrony sztabu werbunkowego.

Stefan Szletyński związał się z ruchem niepodległościowym. Był członkiem Stowarzyszenia „Spójnia”, POW, Narodowego Związku Chłopskiego i Narodowego Związku Robotniczego.

15 października Jerzy udał się do koszar. Na skutek zmiany sytuacji wojennej, oddziały strzeleckie wkrótce opuściły Łódź, a wraz z nimi, na czele plutonu skautów, w dniu 28 października wymaszerował Jerzy Szletyński. Po wcieleniu do batalionu uzupełniającego Legionów Polskich pluton uczestniczył w bitwie pod Krzywopłotami 17–18 listopada 1914 r. Następnie wszedł w skład 5. pp Legionów. Po bitwie pod Łowczówkiem Szletyński został mianowany sierżantem, po bojach nad Nidą awansował do stopnia starszego sierżanta. 23 maja 1915 r., prowadząc pluton do ataku w bitwie pod Konarami, został ciężko ranny w głowę. Pomimo pomocy lekarskiej otrzymanej w polowym lazarecie, nie odzyskał przytomności. Zmarł rankiem 25 maja 1915 r. Jego szczątki spoczywają w zbiorowej mogile legionistów poległych w bitwie pod Konarami, utworzonej na skraju lasu pod Beradzem. Pośmiertnie został odznaczony Krzyżem Srebrnym Virtuti Militari (1923) oraz Krzyżem Niepodległości (1931)³.

Stefan Szletyński na studiach w Belgii, 1911 r.

Harcistrz Szletyński

Stefan Szletyński w latach 1903–1909 uczęszczał do Szkoły Handlowej Kupiectwa Łódzkiego. Następnie wyjechał do Belgii, gdzie uczył się w Kolegium oo. Józefitów w Maison de Melle pod Gandawą. W lipcu 1911 r. wstąpił na Wydział Elektrotechniczny Politechniki przy Uniwersytecie Katolickim w Louvain, jednak po dwóch latach, z uwagi na ciężkie warunki materialne, musiał przerwać studia⁴.

Powrócił do Łodzi, gdzie podjął pracę w Towarzystwie Akcyjnym Borkowskiego. Po wybuchu wojny stracił posesję w wyniku redukcji personelu. Od marca 1914 r. działał w Milicji Obywatelskiej. W latach 1915–1916 pracował w Komitecie Obywatelskim m. Łodzi. We wrześniu 1916 r. otrzymał posesję w Gimnazjum Filologicznym A. Zimowskiego jako nauczyciel matematyki.

Już od 1906 r. Stefan Szletyński związał się z ruchem niepodległościowym. W kolejnych latach był członkiem Stowarzyszenia „Spójnia”, POW, Narodowego Związku Chłopskiego i Narodowego Związku Robotniczego. W trakcie służby w Okręgu IV A POW używał pseudonimów „Jasieniec” i „Załuski”. Ukończył szkołę podchorążych POW w Łodzi z wynikiem dobrym. Przed wybuchem I wojny światowej, idąc w ślady młodszego brata Jerzego został skautem. Praca w harcerstwie pochłonęła go całkowicie.

Stefan Szletyński w 1920 r.

Od marca do września 1916 r. był drużynowym 2. Łódzkiej Drużyny Harcerskiej im. mjr. Waleriana Łukasińskiego, pełniąc jednocześnie funkcję komendanta Okręgu VII Polskiej Organizacji Skautowej. W dniach 1–2 listopada 1916 r. uczestniczył w Warszawie w zjeździe, na którym nastąpiło połączenie działających w

Królestwie organizacji skautowych w ZHP.

W 1923 r. poślubił Jadwigę Wocalewską, wiążąc się tym samym z innym niezwykle zasłużonym i zaangażowanym w sprawy kraju łódzkim rodem.

W tym czasie objął funkcję komendanta Okręgu Łódzkiego VI A (męskiego) ZHP. Jesienią 1918 r., po zmianie struktury organizacyjnej ZHP w Królestwie Polskim, został inspektorem Okręgu Łódzkiego Męskiego. W dniach 1-2 listopada 1918 r. uczestniczył w Zjeździe Zjednoczeniowym w Lublinie. W tym samym miesiącu z grupą łódzkich harcerzy brał udział w rozbrajaniu Niemców⁵.

Wkrótce zrezygnował z kierowania Okręgiem Łódzkim i 22 listopada 1918 r. wstąpił do Batalionu Harcerskiego w Warszawie, którym dowodził por. Tadeusz Młodkowski. Po przeszkoleniu i zaprzysiężeniu harcerze pełnili warty przy dowództwach wojskowych i ważnych obiektach, takich jak gazownia, elektrownia, magazyny wojskowe. W Batalionie Harcerskim Stefan Szletyński służył w stopniu szeregowego. W kwietniu 1919 r. batalion przestał istnieć, a Szletyński od maja do września 1919 r., po awansie na plutonowego, kierował Główną Stacją Meteorologiczną w Łucku. Od września 1919 r. do lutego 1920 r. służył w 2. Grupie lotniczej, od lutego do lipca 1920 r. jako referent oświatowy w 1. pułku lotniczym. 12 listopada 1919 r. otrzymał stopień przodownika, z zaliczeniem służby od 15 listopada 1916 r.

Stefan Szletyński, 1934 r.

W czasie wojny polsko-bolszewickiej był, w stopniu sierżanta, dowódcą Pomorskiej Kompanii Harcerzy w Pucku. W skład jednostki, utworzonej 21 lipca 1920 r., weszli uczestnicy kolonii harcerskiej zorganizowanej w tym mieście oraz kursu instruktorskiego Okręgu Warszawskiego w Karwi⁶. 10 września 1920 r. mianowany do stopnia podchorążego. Od 15 września do 20 listopada 1920 r. przydzielony jako dowódca plutonu harcerskiego do Kompanii Sztabowej Dywizji Ochotniczej. 20 listopada 1920 r. Szletyński został przeniesiony do rezerwy, po czym objął kierownictwo założonej przez gen. Józefa Hallera bursy harcerskiej w Grodzisku pod Warszawą. W listopadzie 1920 r. wybrano go do Zarządu Patronatu Okręgu Łódzkiego ZHP, a następnie został komendantem Łódzkiej Chorągwi Męskiej. 15 grudnia 1920 r. uzyskał stopień podharcymistrza, a po zmianie systemu stopni instruktorskich awansował do stopnia harcymistrza. W lutym 1921 r. przeniósł się do Łodzi, gdzie podjął pracę nauczyciela matematyki w Gimnazjum Filologicznym Tomaszewskiego. Ponownie zaangażował się w pracę w łódzkim harcerstwie, jednak już jesienią zrezygnował z funkcji komendanta Łódzkiej Chorągwi Męskiej i przeniósł się do Warszawy, gdzie został zatrudniony jako pomocnik referenta w Ministerstwie Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

W dalszym ciągu oddany był pracy harcerskiej jako członek Komisji Regulaminowo-Statutowej Naczelnej Rady Harcerskiej, referent Chorągwi Łódzkiej przy Głównej Kwaterze Męskiej, członek Sądu Harcerskiego przy Naczelnictwie ZHP, kierownik Wydziału Prasowego przy Głównych Kwaterach Męskiej i Żeńskiej, referent Koła Przyjaciół Harcerstwa przy Naczelnictwie, członek Komitetu Prób Instruktorskich. Był komendantem II Zjazdu Walnego ZHP, który odbył się w dniach 29–30 grudnia 1921 r. we Lwowie. W 1923 r. poślubił Jadwigę Wocalewską, wiążąc się tym samym z innym niezwykle zasłużonym i zaangażowanym w sprawy kraju łódzkim rodem.

Siostry Wocalewskie

Głową rodziny był Bolesław Tadeusz Wocalewski, znany pedagog, nauczyciel języka polskiego i kierownik szkoły powszechnej⁷, która początkowo mieściła się w jego domu – kamienicy przy ul. Konstantynowskiej 51. Tam też prowadził własne wydawnictwo; jest autorem elementarza i podręczników szkolnych *Strzecha rodzinna*. Wocalewski był również jednym z pierwszych opiekunów rodzącego się polskiego ruchu harcerskiego⁸. Z małżeństwa z Anną z Zakrzewskich urodziły mu się cztery córki: Maria (1885), Anna (1889), Zofia (1894), Jadwiga (1895) oraz syn Jan (1900)⁹. Z wyjątkiem Anny, siostry Wocalewskie zaangażowane były w tworzenie i działalność łódzkiego skautingu od początku, tj. od 1911 r.

zmobilizowany. Służył w Oficerskiej Kadrcie Okręgowej w stopniu porucznika.

Najstarsza, druhna Maria, była postacią niezwykle rozpoznawalną. Posiadała stopień harcmistrzyni Rzeczypospolitej, do którego jako jedna z czterech instruktorek w kraju została awansowana w wyniku reformy stopni harcerskich w 1927 r. Z czasem stopień ten, nadany tylko raz dwunastu instruktorkom i instruktorom ZHP, stał się stopniem honorowym, wyróżniającym założycieli harcerstwa polskiego. Za swą służbę uhonorowana została Odznaką „Wdzięczności” za udział w tworzeniu polskiego ruchu skautowego, Odznaką XXV-lecia ZHP za wybitne zasługi dla harcerstwa oraz Honorowym Krzyżem Harcerzy z Czasów Walk o Niepodległość¹⁰.

Zofia Wocalewska od najmłodszych lat wyróżniała się wrażliwością i opiekuńczym stosunkiem wobec bliźnich. Zaangażowała się w pracę harcerską, w której przeszła wszystkie funkcje. Była m.in. komendantką miejscową drużyn żeńskich w Łodzi (1920–1921), inspektorką Okręgu ZHP VI B – Łódź (1920–1921), naczelniczką Głównej Kwatery Żeńskiej. Odznaczona Srebrnym Krzyżem Zasługi i Krzyżem Niepodległości. W okresie wojny polsko-bolszewickiej należała, wraz z siostrami, do grupy organizatorek łódzkiego szpitala harcerskiego dla rannych harcerzy i żołnierzy. Powstał wówczas szpital z trzydziestoma łózkami dla chorych. Cały personel stanowiły harcerki. Przez szpital przewinęło się około stu rannych. Po ukończeniu studiów w Wyższej Szkole Rolniczej w Warszawie Zofia działała społecznie. Od 1924 r. przez dziewięć lat sprawowała obowiązki dyrektorki Żeńskiej Szkoły Rolniczej w Mokoszynie pod Sandomierzem, doprowadzając placówkę do świetności. Zmarła w marcu 1934 r. po ciężkiej chorobie płuc¹¹.

Jadwiga Wocalewska, najmłodsza z sióstr, związana była z łódzkim harcerstwem od samych jego początków w 1911 r. W październiku 1919 r. została inspektorką Okręgu VI B (łódzkiego żeńskiego) ZHP. W okresie wojny polsko-bolszewickiej kierowała pracami Wydziału Pogotowia Wojennego Głównej Kwatery Żeńskiej w Warszawie. Od grudnia 1920 r. jako kierowniczka pracy harcerskiej współpracowała z Inspektoratem Harcerskim Górnego Śląska i wzięła udział w kampanii plebiscytowej. W kwietniu 1921 r. została komendantką Łódzkiej Chorągwi Żeńskiej; funkcję tę pełniła do stycznia 1922 r. W 1923 r. włączyła się w prace GKŻ. Rok później przeniosła się z rodziną do Nieszawy. W grudniu 1927 r. została harcmistrzynią¹².

Nieszawa - Bucze - Łódź

W czerwcu 1924 r. Stefan Szletyński ukończył dwuletnie studium przy Państwowym Instytucie Pedagogicznym w Warszawie. Został kierownikiem internatu, a następnie szkoły ćwiczeń oraz nauczycielem przedmiotów pedagogicznych w Państwowym Męskim Seminarium Nauczycielskim w Nieszawie. Udzielał się w miejscowych oddziałach POW oraz Związku Strzeleckiego, którego został prezesem. W tym czasie Jadwiga Szletyńska

urodziła dwójkę dzieci: Zofię (1925) i Jerzego (1927). W grudniu 1927 r. Stefan Szletyński został awansowany do stopnia podporucznika, ze starszeństwem od 1 lipca 1925 r. Dnia 20 lutego 1928 r. wcielony do 14. pp. Od 3 czerwca do 14 lipca 1929 r. odbywał sześciotygodniowy kurs przeszkolenia oficerów rezerwy w Tomaszowie Mazowieckim. Na początku marca 1930 r. uczestniczył w ćwiczeniach aplikacyjnych, a w dniach 29 września – 8 listopada 1930 r. odbył ćwiczenia rezerwy w ramach 14 pp¹³.

6 września wraz z wycofującymi się oddziałami opuścił Łódź. Dostał się do niewoli sowieckiej we Włodawie nad Bugiem i został osadzony w obozie jenieckim w Kozielsku.

W 1930 r., po ogłoszeniu przez Zarząd Oddziału Śląskiego ZHP w Katowicach konkursu na kierownika tworzonego Ośrodka Harcerskiego na Buczu, Szletyński zgłosił swoją kandydaturę i został przyjęty. Pracę w charakterze komendanta Ośrodka Harcerskiego i Szkoły Instruktorskiej na Buczu rozpoczął w lipcu 1930 r. Przebywał tam do połowy 1932 r., kiedy to władze ZHP zdecydowały o przekształceniu ośrodka w Szkołę Instruktorską Harcerstwa Żeńskiego.

We wrześniu 1932 r. powrócił z rodziną do Łodzi, gdzie objął stanowisko podinspektora szkolnego w Kuratorium Okręgu Szkolnego w Łodzi, na którym pracował aż do wybuchu wojny. Na świat przyszły kolejne dzieci: Stanisław (1931) i Andrzej (1932). W październiku 1933 r. Szletyński został komendantem Łódzkiej Chorągwi Harcerzy i pełnił tę funkcję do lutego 1937 r. Uczestniczył w tym czasie m.in. w Jubileuszowym Zlocie Harcerstwa Polskiego w Spale w lipcu 1935 r. oraz Zjeździe Walnym ZHP we Lwowie w 1936 r. W czasie jego kadencji została wybudowana stacja harcerska Chorągwi Łódzkiej w Grotnikach.

29 grudnia 1934 r. jako podporucznik rezerwy został przeniesiony do Oficerskiej Kadry Okręgowej nr IV. Po ustąpieniu z funkcji komendanta Chorągwi Łódzkiej Szletyński od września 1937 r. do wybuchu wojny stał na czele Koła Przyjaciół Harcerstwa Okręgu Łódzkiego. Do jego zadań należały m.in. nadzór nad ewidencją podległych mu kół i kontrola ich gospodarki finansowej.

**Anna i Bolesław Wocalewscy z
córkami (od lewej): Jadwigą,
Anną, Zofią i Marią oraz synem
Janem (z rakieta)**

Ostatni list...

25 sierpnia 1939 r. Stefan Szletyński został zmobilizowany. Służył w Oficerskiej Kadrze Okręgowej w stopniu porucznika. Dnia 6 września wraz z wycofującymi się oddziałami opuścił Łódź. Dostał się do niewoli sowieckiej we Włodawie nad Bugiem i został osadzony w obozie jenieckim w Kozielsku. W trakcie pobytu w obozie napisał do rodziny trzy listy: w listopadzie i grudniu 1939 r. oraz w styczniu 1940 r. Prosił w nich żonę, aby znalazła dość sił, by przetrzymać ciężkie czasy:

„bo przecież ich rozłąka będzie miała swój koniec”.

Pomiędzy 16 a 20 kwietnia 1940 r. Stefan Szletyński został zamordowany w Lesie Katyńskim.

W 1943 r., po odkryciu przez Niemców masowych mogił w Katyniu, nazwisko Szletyńskiego znalazło się na jednej z list pod nr. 2836. Wykaz ekshumowanych opublikowano w okupacyjnej gazecie, która została pokazana najstarszemu synowi Stefana – Jerzemu. Po skontaktowaniu się ze swą ciotką, Marią Wocalewską, postanowili wspólnie, aby nie informować Jadwigi Szletyńskiej o śmierci męża. Wierzyła ona w jego powrót aż do swojej śmierci.

Po wojnie dzieci rozpoczęły poszukiwania informacji o ojcu. Jak wynika z korespondencji z Międzynarodowym Czerwonym Krzyżem, przy zwłokach por. Szletyńskiego znaleziono legitymację urzędnika państwowego, legitymację służbową oraz bezpłatny bilet na Koleje Elektryczne w Łodzi. Jego nazwisko znalazło się na ujawnionej przez Rosjan liście jeńców wojennych, których przekazano do dyspozycji NKWD w Smoleńsku – lista wywozowa nr 029/4 poz. 26 z 13 kwietnia 1940 r.,teczka personalna 2818. Jego szczątki spoczywają w

Lesie Katyńskim, w mogile zbiorowej.

Na jednej z płyt z nazwiskami zamordowanych znajduje się upamiętniająca go tabliczka. Odznaczony Złotym Krzyżem Zasługi, Srebrnym Krzyżem Zasługi (1934), Medalem Niepodległości, Krzyżem POW (1919), Medalem Pamiątkowym za Wojnę 1918–1921, Medalem Dziesięciolecia Odzyskania Niepodległości (1929), Brązowym Medalem za Długoletnią Służbę (1938), Krzyżem Kampanii Wrześniowej 1939 (1985; pośmiertnie), Medalem „Za udział w wojnie obronnej 1939” (1999; pośmiertnie), harcerską Odznaką „Za Zasługę” (1921). W 2007 r. został pośmiertnie awansowany do stopnia kapitana.

Jadwiga i Stefan Szletyńscy z synami Andrzejem i Stanisławem, 1939 r.

Losy rodziny

Po opuszczeniu przez Stefana Szletyńskiego Łodzi 6 września 1939 r., żona z dziećmi przebywała przez pewien czas w swym mieszkaniu. 12 grudnia 1939 r. zostali wysiedleni z Łodzi. Przewieziono ich pociągiem towarowym do Krosna, gdzie w styczniu odnalazła ich siostra Jadwigi – Maria. Dzięki niej Szletyńscy przenieśli się na krótko do Krakowa, a następnie do Mokoszyna k. Sandomierza, gdzie zamieszkali w budynku szkoły rolniczej, której dyrektorką w latach 1924–1934 była Zofia Wocalewska. Po pewnym czasie przenieśli się do dworku w pobliskim Gierlachowie. Maria Wocalewska, kierująca domem dziecięcym Rady Głównej Opiekuńczej „Corso” w Skolimowie, sprowadzała sukcesywnie do Warszawy dzieci Stefana i Jadwigi.

Córka Stefana i Jadwigi, Zofia, ps. „Teresa”, „Urszulanka”, uczestniczyła w Powstaniu Warszawskim w Wojskowej Służbie Kobiet na Powiślu i w sztabie płk. Antoniego Chruściela

„Montera”.

Po przybyciu do stolicy Jadwiga Szletyńska podjęła pracę w internacie dla dziewcząt RGO przy ul. 6 Sierpnia 16 w Warszawie, obejmując stanowisko zastępczyni kierowniczk. Sprawowała je do chwili wybuchu Powstania Warszawskiego, gdy objęła obowiązki kierowniczk internatu. Wybuch powstania zastał ją oraz jej siostrę Marię w internacie, który był przewidziany na siedzibę szpitala polowego i bazę komendantki Pogotowia Harcerek. Po opanowaniu tego rejonu przez Niemców cztery instruktorki, wśród których były Maria i Jadwiga, nie ewakuowały się. Zostały zatrzymane przez Niemców 4 sierpnia i wkrótce zamordowane. Jadwiga miała przy sobie list męża z Ostaszkowa z grudnia 1939 r. Ciało nie odnaleziono. Symboliczna mogiła sióstr znajduje się w rodzinnym grobowcu Wocalewskich i Szletyńskich na Starym Cmentarzu przy ul. Ogrodowej w Łodzi. Za działalność niepodległościową i społeczną Jadwiga Szletyńska została odznaczona Krzyżem Niepodległości (1934), Odznaką Dwudziestopięciolecia ZHP (1936) i Krzyżem „Za Zasługi dla ZHP” z Rozetą-Mieczami (1987; pośmiertnie)¹⁴.

Andrzej Szletyński, zdjęcie wykonane przez łódzką bezpiekę, 1950 r.

Córka Stefana i Jadwigi, Zofia, ps. „Teresa”, „Urszulanka”, uczestniczyła w Powstaniu Warszawskim w Wojskowej Służbie Kobiet na Powiślu i w sztabie płk. Antoniego Chruściela „Montera”. Była jeńcem Stalagu VI C Oberlangen i żołnierzem 1. Dywizji Pancerniej gen. Stanisława Maczka. Do Polski powróciła w 1946 r. Zmarła w 2012 r. Jerzy Szletyński ps. „Gryf”, harcerz Batalionu „Wigry”, żołnierz AK, uczestniczył w Powstaniu Warszawskim, pełniąc służbę w łączności kanałowej w plutonie 227. Bojowych Szkół „Szarych Szeregów”. Po kapitulacji powstania trafił do Stalagu XI B Fallingbostel, a następnie Stalagu VI J Dorsten. Po wyzwoleniu przedostał się do Włoch, gdzie służył w 3. Dywizji Strzelców Karpackich 2. Korpusu Polskiego PSZ na

Zachodzie. Do Polski powrócił w listopadzie 1948 r. Zmarł w 2015 r. Stanisław Szletyński, harcerz w drużynie zawiszaków w Warszawie, uczestniczył w Powstaniu Warszawskim. W okresie powojennym był zastępowym XV ŁDH im. Andrzeja Małkowskiego. Zmarł w 2014 r. Andrzej Szletyński był w okresie powojennym harcerzem, zastępowym, a następnie drużynowym XV ŁDH im. Andrzeja Małkowskiego. Po wyroku WSR w Łodzi z 1950 r. więziony m.in. w Rawiczu i Jaworznie. Po wyjściu na wolność powołano go do wojska w 27. Wojskowym Batalionie Górniczym Zabrze Wschód Wojskowego Korpusu Górniczego, gdzie pracował jako żołnierz-górnik. Po opuszczeniu więzienia poślubił Alicję Perz – założycielkę „Związku Białej Tarczy”, skazaną przez WSR w Łodzi na dwanaście lat więzienia. Chlubne tradycje działalności harcerskiej siostr Wocalewskich kontynuuje obecnie wnuczka Andrzeja i Alicji – harcmistrzynie Magdalena.

Dokumenty i fotografie pochodzą ze zbiorów Andrzeja Szletyńskiego i Magdaleny Królikowskiej.

Tekst pochodzi z numeru 4/2022 „Biuletynu IPN”

---

¹ Zob. m.in. P. Waś, *Ojciec mój był w niewoli rosyjskiej, potem w obozie w Katyniu... „Związek Białej Tarczy” w Łodzi jako przykład ideowej antykomunistycznej organizacji młodzieżowej*, <https://przystanekhistoria.pl/pa2/teksty/80377,Ojciec-moj-byl-w-niewoli-rosyjskiej-potem-w-obozie-w-Katyniu-Zwiazek-Bialej-Tarc.html>, [dostęp: 15 II 2022 r.].

² Relacja Andrzeja Szletyńskiego, 9 V 2019 (nagranie audio), w zbiorach autora.

³ J. Sporczyk, *Szletyński Jerzy Ludwik*, [w:] *Harcerski słownik biograficzny*, t. II, red. J. Wojtycza, Warszawa 2008, s. 212-214.

⁴ Życiorys Stefana Szletyńskiego, 1930 r., w zbiorach Andrzeja Szletyńskiego.

⁵ J. Sporczyk, *Szletyński Stefan Marian*, [w:] *Harcerski słownik biograficzny*, t. II..., s. 214-216.

⁶ T. Sikorski, *Harcerze w wojnie polsko-bolszewickiej*, Warszawa 2020, s. 40.

⁷ Obecnie Szkoła Podstawowa nr 11 w Łodzi.

⁸ *Biogramy siostr Wocalewskich*, oprac. M. Królikowska, mps w zbiorach Magdaleny Królikowskiej.

⁹ Jan Wocalewski, drużynowy I Łódzkiej Drużyny Męskiej im. Tadeusza Kościuszki, zginął tragicznie w 1917 r. T. Toborek, *Szletyńscy i Wocalewscy. Historia dwóch niezwykłych łódzkich rodów*, „Biuletyn IPN” 2018, nr 6 (151), s. 117-126.

¹⁰ T. Katafiasz, *Wocalewska Maria*, [w:] *Harcerski słownik biograficzny*, t. I, red. Janusz Wojtycza, Warszawa 2006, s. 236-240.

¹¹ J. Wojtycza, *Wocalewska Zofia*, [w:] *Harcerski słownik biograficzny*, t. II..., s. 244-246; *Biogramy siostr...*

¹² *Wocalewska-Szletyńska Jadwiga*, oprac. M. Binasia, mps w zbiorach Magdaleny Królikowskiej.

COFNIJ SIĘ